

УДК: 619:616.995.121Мо:636.32(.38)477.74

ВІКОВА ТА СЕЗОННА ДИНАМІКИ МОНІЄЗІОЗУ ОВЕЦЬ В ОЧАКІВСЬКОМУ РАЙОНІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.А. Чорний, канд. вет. наук

Одеський державний аграрний університет

Моніторинг особливостей епізоотології найбільш поширених гельмінтозів – завжди актуальне питання. У статті наведені дані по визначенню особливостей вікової та сезонної динаміки монієзіозу овець на вівцях асканійської тонкорунної породи.

Ключові слова: епізоотологія, монієзоз, асканійська тонкорунна порода

Питання особливостей епізоотології паразитарних хвороб дає змогу більш ефективно проводити комплексні лікувальні обробки тварин, що відображається на економічних показниках. Питання особливо актуальне в період кризових умов.

Значне поширення серед паразитарних хвороб займає монієзоз, окрім значних економічних збитків він є причиною інших хвороб, наприклад протозойної та інфекційної етіології [1,2,3].

За даними П.П. Вибе [4] у хворих на монієзоз овець приріст маси тіла знижується на 1-3 кг, ніж у здорових тварин, вовни в середньому на 800 гр. В зв'язку з цим знижується на 24 % грошовий еквівалент від реалізації м'яса.

Останні роки принесли зміни до агроєкологічних умов півдня України і до технології ведення тваринництва.

Лікувальні обробки залежать від якості лікарських засобів і удосконалення методів їх застосування, окрім природно-кліматичних умов потрібно враховувати технології вирощування тварин [5].

Основними методами боротьби з монієзозом овець на сьогодні є дегельмінтизація, яка проводиться згідно діючої настанови. Хоча у настанові детально розроблені заходи боротьби з цим цестодозом вони складені без аналізу особливостей епізоотології хвороби в конкретних зонах та регіонах України. Особливості динаміки епізоотологічного процесу, закономірності розповсюдження і перебігу монієзіозу овець вивчались рідко та недостатньо повно.

Метою досліджень було вивчення особливостей вікової та сезонної динамік монієзіозу овець асканійської тонкорунної породи в умовах окремих агрокліматичних районів Очаківського району Миколаївської області.

Матеріали і методи. Дослідження проводили в умовах господарств які займаються вирощуванням дрібної рогатої худоби Очаківського району Миколаївської області. Об'єктом досліджень були вівці асканійської тонкорунної породи усіх вікових груп, спонтанно уражені цестодами роду *Anoplocephalidae* виду *Moniezia expansa*, *M. benedeni*. При дослідженні фекалій від тварин знаходили фрагменти стробіли та яйця багатограних форм. Для визначення яєць збудника застосовували флотаційний метод Фюллеборна. Визначення екстенсивності інвазії проводили на двох дослідних групах тварин, які були підібрані за принципом аналогів. Перша група молоді тварини віком до року, друга – дорослі вівці та барани віком від одного до восьми років. У кожній групі було по 50 тварин. Визначали прояв екстенсивності на протязі року в період з листопада 2009 року по листопад 2010 року. Всього в досліді було використано

1200 овець.

Результати досліджень.

Таблиця 1.

Сезонний прояв монієзіозу для тварин першої групи

($M \pm m$).

Місяці року	Екстенсивність інвазії, у %	Вид збудника, лат.	Інтенсивність інвазії (n=5), екз.
Червень	86	<i>M.expansa</i>	2,6 ± 0,36
Липень	78	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	2,4 ± 0,35
Серпень	90	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	2,6 ± 0,21
Вересень	84	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	2,2 ± 0,24 ***
Жовтень	74	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	2,0 ± 0,01
Листопад	62	<i>M.benedeni</i>	1,8 ± 0,24 ***
Грудень	28	<i>M.benedeni</i>	1,6 ± 0,48 *
Січень	18	<i>M.benedeni</i>	0,8 ± 0,72 **
Лютий	8	<i>M.benedeni</i>	0,8 ± 0,49
Березень	4	<i>M.benedeni</i>	0,8 ± 0,48
Квітень	20	<i>M.expansa M.benedeni</i>	1,2 ± 0,24
Травень	80	<i>M.expansa</i>	2,4 ± 0,32

Примітка: (* $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$)

Аналізуючи результати таблиці 1 рівень екстенсивності інвазії (ЕІ) для тварин віком до року змінюється утворюючи два піки у червні – 86 % та серпні – 90 %. Рівень різко знижується утворюючи мінімум у березні. Тільки у двох тварин були виявлені яйця збудника монієзіозу.

Видове співвідношення також непостійне. В період з квітня по жовтень у молодняка овець реєструється вид *M. expansa*. Життєдіяльність паразита проявляється гострим проявом хвороби, з клінічними ознаками ураження центральної нервової системи. В холодну пору року домінуючим видом є *M. benedeni*.

Інтенсивність інвазії (І) коливалась від 2,6 екз. збудників до 0,8 екз. в період з червня по березень. У окремих тварин у червні було зареєстровано до 5 збудників монієзіозу.

**Сезонний прояв монієзіозу для тварин другої групи
($M \pm m$).**

Місяці року	Екстенсивність інвазії, у %	Вид збудника, лат.	Інтенсивність інвазії (n=5), екз.
Червень	54	<i>M.expansa</i>	1,8 ± 0,78 *
Липень	60	<i>M.expansa</i>	2,0 ± 0,60
Серпень	44	<i>M.expansa</i>	1,6 ± 0,66 **
Вересень	40	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	1,2 ± 0,48 ***
Жовтень	34	<i>M.benedeni</i>	1,0 ± 0,30
Листопад	24	<i>M.benedeni</i>	1,0 ± 0,27 *
Грудень	10	<i>M.benedeni</i>	0,6 ± 0,36
Січень	4	<i>M.benedeni</i>	0,4 ± 0,36
Лютий	4	<i>M.benedeni</i>	0,2 ± 0,28
Березень	2	<i>M.benedeni</i>	0,2 ± 0,24
Квітень	10	<i>M.benedeni</i>	0,8 ± 0,40
Травень	40	<i>M.expansa, M.benedeni</i>	1,2 ± 0,46

Примітка: (*P<0,05; **P<0,01; ***P<0,001)

Сезонний прояв монієзіозу для тварин другої групи відрізняється від аналогічних показників першої, так суттєво змінюється показник ЕІ, яка характеризується одним піком. Максимальна екстенсивність інвазії приходить на липень і становить 60 %. Мінімальна приходить на кінець зими, у березні лише у однієї тварини виявили яйця збудника *M. benedeni*. Цей вид є домінуючим на протязі року, збудника не виявляли лише влітку.

Інтенсивність інвазії у порівнянні з тваринами першої групи менш агресивна. Максимальний показник $2,0 \pm 0,60$ реєстрували в липні та лише окремі тварини є носіями монієзіозу взимку. Мінімальна ІІ $0,2 \pm 0,28$ в лютому та $0,2 \pm 0,24$ у березні.

Висновки

1. Максимальна екстенсивність інвазії при монієзіозі овець віком до року становить 90 % у серпні. Аналогічний показник для дорослих овець 60 % у липні. Мінімальна для обох груп приходить на березень, 4 % для тварин першої та 2 % для другої групи.
2. Видове співвідношення збудників монієзіозу характеризується паразитуванням у овець першої групи в період з квітня по жовтень збудника *M.expansa*, який у тварин другої групи реєструвався лише з травня по вересень. *M.benedeni* у тварин обох груп реєструвався в холодну пору року.
3. Інтенсивність інвазії для тварин першої групи $2,6 \pm 0,36$ в червні та $0,8 \pm 0,48$ у березні. Для тварин другої групи $2,0 \pm 0,60$ в липні та $0,2 \pm 0,24$ в березні.

Література

1. Алмуханов С.Г. Патогенез при экспериментальных гельминтозах овец / С.Г. Алмуханов // Ветеринария. – 2005. – № 8. – С. 33-37.
2. Лазарев Г.М. Влияние потепления климата на зооэкологическую и паразитологическую ситуацию в животноводстве аридной зоны / Г.М. Лазарев // Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями (Москва, 2006) ВИГИС Москва, 2006, – выпуск 7. – С. 203-205.
3. Гаврилин, В.А. Аноплцефалытозы овец / В.А. Гаврилин // Вет. газ. – 1996. – № 24. С. 3.
4. Вибе П.П. Отрицательное влияние аноплцефалытозов на экономику овцеводства / П.П. Вибе // Материалы республиканского семинара по борьбе с паразитарными болезнями сельскохозяйственных животных Алма-Ата. – 1979. – С. 14-19.
5. Лазарев Г.М. Цестодозы овец / Г.М. Лазарев // Гельминтозы овец. – Технологические процессы профилактики. – Элиста, 1990. – С. 20-21.

Возрастная и сезонная динамики мониезиоза овец в Очаковском районе Николаевской области. Чёрный В.А. Мониторинг особенностей эпизоотологии наиболее распространенных гельминтозов всегда актуальный вопрос. В статье приведены данные по определению особенностей возрастной и сезонной динамик мониезиоза овец на овцах асканийской тонкорунной породы.

Ключевые слова: эпизоотология, мониезиоз, асканийская тонкорунная порода.

Age and seasonal loud speaker of moniezios sheep in Ochakovsky district Nikolaevsky oblast.

Cherniy V. Monitoring epizootology of the most widespread helminths is an always pressing question. In the article information is resulted on determination of features age dependent and seasonal loud speaker of moniezios sheep on the sheep of askaniyskaya of fine-fleece breed.

Key words: epizootology, moniesios, askaniyskaya fine-fleece breed.